

1. De grote vraag: 'Waar was God...?'

Misschien heb je het opgemerkt, toen we aan het lezen waren: dat die twee zussen, Martha en Maria, op het moment dat ze Jezus ontmoeten, precies hetzelfde tegen Hem zeggen. Martha's reacties lezen we in vers 21: 'Here, als U hier geweest was, zou mijn broer niet gestorven zijn.' En de reactie van Maria lezen we in vers 32: 'Zodra dan Maria kwam waar Jezus was, en Hem zag, viel zij aan Zijn voeten en zei tegen Hem: Here, als U hier geweest was, zou mijn broer niet gestorven zijn.' Blijkbaar hebben ze dat héél vaak tegen elkaar gezegd, misschien wel honderd keer: 'Als Jezus hier geweest was, zou Lazarus niet gestorven zijn.'

Zelfs de mensen om hen heen zeggen hetzelfde. Vers 37: 'En sommigen van hen zeiden: Kon Hij Die de ogen van de blinde geopend heeft, ook niet maken dat deze niet gestorven was?' Deze reactie van Martha, van Maria en ook van de omstanders is heel kenmerkend voor rouw, en vooral voor de eerste periode van rouw, waarin je het nog niet kunt bevatten wat er is gebeurd. Op een bepaalde manier zit je geest nog in de ontkenning: 'Het had anders moeten! Als... (dit of dat...) dan was het niet gebeurd!'

Vandaag hebben we het over rouw, en rouw kan heel veel oorzaken hebben. Natuurlijk denk je het allereerst aan het overlijden van iemand, van wie je zoveel houdt. Dat kan je moeder zijn, zoals bij jou, Marina, of je vader, je broer of zus, je eigen man of je eigen vrouw, het kan je kind zijn...

Rouw kan ook op andere momenten in je leven komen. Als je opeens je gezondheid verliest, door een vreselijk ongeluk, of door een hersenbloeding.

En zoals je een geliefde kunt verliezen aan de dóód, zo kun je iemand ook verliezen aan het léven, door een echtscheiding, of een andere breuk in een menselijk contact.

Er zijn veel vormen van verlies, en bij een ingrijpend verlies rouwt je ziel.

Rouw kan heel plotseling in je leven komen, maar ook heel geleidelijk, bijvoorbeeld als degene van wie je zoveel houdt dement wordt: je verlies de ander terwijl die ander er nog is. 'Here, als U hier geweest was, zou mijn broer niet gestorven zijn.' Eindeloos kunnen je vragen zijn aan God: 'HERE, U had het toch kunnen voorkomen? U had toch in kunnen grijpen? Waarom is het dan zó gegaan...?' Je kunt de tijd willen terugdraaien: een week geleden was er nog niets aan de hand. Of een maand geleden, of een jaar geleden. En dan zou je de geschiedenis een andere wending willen geven, en zou God dat dan niet willen geven, die andere wending?

'Heer, als U hier geweest was...' Maar Jezus was er níét, toen Lazarus overleed. Voor Martha en Maria is dat onbegrijpelijk. Ze hadden toch een boodschapper gestuurd met de vraag of Hij zo snel mogelijk wilde komen? Zo kunnen wij ook terugkijken en

misschien denken: 'Ik had toch gebeden? Ik had God toch om hulp gevraagd? Waarom was Hij er niet?' Eén van de moeilijke aspecten van rouw, dat is, dat die vragen opkomen, vragen waar je geen antwoord op krijgt. Martha en Maria krijgen ook geen antwoord. Of misschien moet je zeggen: 'Martha krijgt een wat geheimzinnig antwoord.' Jezus zegt: 'Je broer zal opstaan. Ik ben de Opstanding en het Leven, wie in Mij gelooft zal leven, ook al was hij gestorven.'

2. Ook al zal Jezus Lazarus opwekken, toch rouwt Hij over Zijn vriend

Maar wij, als lezers van het Evangelie, krijgen wél een antwoord. Jezus zegt het tegen Zijn discipelen, nog vóór Hij vertrekt om naar het dorp van Lazarus toe te gaan. In vers 14 en 15 zegt Hij: 'Lazarus is gestorven. En Ik ben blij voor u dat Ik daar niet was, opdat u gelooft.' Jezus wacht dus heel bewust, Hij weet dat Lazarus zal gaan overlijden en Hij weet ook dat Hij hem zal gaan opwekken uit de dood, en dat daardoor Zijn discipelen en ook anderen in Hem zullen gaan geloven. En juist als je dat wéét, dat Jezus van plan is om Lazarus op te gaan wekken uit de dood, is het heel verbazingwekkend dat

Jezus bij het graf van Zijn vriend staat te huilen. Vers 35, de kortste tekst in de Bijbel: 'Jezus weende.' En ik dacht: 'Het is goed om voor die korte tekst lang de tijd te nemen.' Laat die tekst deze week maar zinken in je ziel.

'Jezus weende', terwijl Hij wist dat Hij Lazarus zou gaan opwekken. Merk je dat? Blijkbaar is het zo dat de vreugde over de opstanding, die er echt is, toch de rouw niet wegneemt. Als Jezus hier staat te huilen, dan deelt Hij in ons verdriet over een dode. Zoals Abraham in de tent bij het lichaam van Sara zat te huilen, deze vrouw met wie hij zóveel had meegemaakt.

Jezus dompelt Zich als het ware onder in ons verdriet, als mensen. En daarmee laat Hij zien dat rouw er mág zijn, dat het goed is om te rouwen.

Je zou als christen óók kunnen denken dat rouw in feite verkeerd is. Als de

ander in vertrouwen op Jezus Christus is overleden, dan is het toch goed? Dan moet je toch juist blij zijn voor die ander?

Dat is ook wel zo, je mág ook blij zijn voor die ander, als die ander in geloof is heengegaan, maar dat neemt het gemis niet weg, de band die ruw wordt doorgesneden... Jezus rouwt om een vriend, terwijl Hij weet dat Hij hem zal gaan opwekken. En daarmee laat Jezus zien dat Hij ons verdriet, ook jouw verdriet, heel serieus neemt. In de zaligspreekingen zegt Jezus: 'Zalig zijn zij die treuren, want zij zullen vertroost worden' (Mattheüs 5: 4). En daarmee zegt Jezus: 'Het leed van deze wereld, het intense verdriet waar mensen doorheen gaan, het verdriet van Gód over de zonde van mensen, en over de gevolgen van de zonde, het verdriet van God over Zijn gebroken schepping, dat moet je niet wegwuiven... Nee, laat het maar tot je doordringen.'

Als jij verdriet hebt, dan rouw je eigenlijk met God mee. God rouwt met jou mee, maar jij rouwt ook met God mee.

'Jezus weende.' Hij neemt tijd voor rouw, omdat Zijn Vader rouwt. Hij weet wat rouw is. Rouw over de gebroken schepping. Rouw over de zonde van mensen. Rouw over de dood van Zijn Kind.

Ik heb weleens eerder verteld over een moment dat me diep geraakt heeft. We waren met een groep in Israël, en in de buurt van Eilat bezochten we een nagebouwde tabernakel, het draagbare heiligdom, dat Israël meenam in de woestijn. Er was een christelijke gids uit Australië, die bij allerlei voorwerpen uitleg gaf. Zo kwamen we bij het voorhangsel, het gordijn tussen het heilige gedeelte van de tabernakel en het heilige der heiligen, de plaats waar God woonde.

De gids wees erop dat er later, in de tempel in Jeruzalem, ook weer een voorhangsel was. En op het moment dat Jezus stierf aan het kruis scheurde dat voorhangsel van boven naar beneden doormidden. 'Van boven naar beneden', dat wil zeggen: dit was geen werk van mensen, nee, God Zelf scheurde het voorhangsel kapot. Als we dat lezen in de kerk, vaak op Goede Vrijdag, dan zeggen we tegen elkaar: 'Kijk, door de dood van Jezus is voor ons de weg naar God vrijgekomen. We kunnen zó naar Hem toe, dankzij het offer van Jezus.' En dat is ook zo!

Maar die gids legde nog een ander verband, en dat was voor mij volkomen nieuw. Zij zei dit: 'In de Bijbel zien we overal dat mensen op momenten van diepe rouw hun kleren scheuren. Het scheuren van textiel, dat duidt op diep, intens verdriet. Je zou kunnen zeggen: het voorhangsel is vergelijkbaar met de kleding van God: het onttrok de woonplaats van God aan het oog. En op het moment dat Zijn Zoon stierf, scheurde de Vader Zijn kleren. Op Goede Vrijdag rouwt de Vader om Zijn Zoon.'

Als Jezus huilt bij het graf van Lazarus, dan voegt Hij Zich in de rouw om al die mensen, miljarden mensen, die hebben gerouwd en die rouwen om hun geliefden. En daarom mag je het weten: als jij rouwt, sta je niet alleen. In feite sta je daar, naast Jezus, en Hij huilt...

3. Jezus gaat de strijd aan met de 'laatste vijand', en wint!

Jezus huilt, maar dat is niet het enige. Er is nog een andere emotie. Vers 33: 'Toen Jezus haar dan zag huilen, en ook de Joden die met haar meekwamen, zag huilen, werd Hij heftig in de geest bewogen en raakte innerlijk in beroering. En Hij zei: Waar hebt u hem gelegd?'

Wat gebeurt hier? Het woord in het Griekse origineel dat hier vertaald wordt met 'bewogen', 'heftig in de geest bewogen', dat betekent eigenlijk iets anders, het betekent dat je boos bent, héél erg boos. Bijbelvertalers zitten er een beetje mee in hun maag. Waarom wordt Jezus hier boos? De Nieuwe Bijbelvertaling, NBV21, suggereert dat Jezus boos is op de mensen. Daar staat dit: 'Jezus zag hoe zij en de Joden die bij

haar waren weeklaagden, en Hij ergerde zich. Diep bewogen vroeg Hij: 'Waar hebben jullie hem neergelegd?' Maar ik denk niet dat dat klopt. Want de reactie van Jezus is niet, dat Hij tegen die mensen ingaat, nee, Hij wil naar dat gróf.

De NBG-vertaling van 1951 heeft het, volgens mij, bij het rechte eind. Daar staat dit: 'Toen Jezus haar dan zag wenen en ook de Joden, die met haar medegekomen waren, zag wenen, werd Hij verbolgen in de geest en diep ontroerd, en Hij zeide: Waar hebt gij hem gelegd?' Jezus ziet het intense verdriet van mensen, en op dat moment wordt Hij woedend, woedend op de dóód! De dood is de 'laatste vijand', zo noemt Paulus hem. En als Jezus die boosheid voelt tegen de dood, dan wil Hij maar één ding: Hij wil naar die dood toe! Hij wil zijn vijand uitdagen. 'Waar hebt u hem gelegd?'

In vers 38 herhaalt zich dat. Daar staat in de NBG-vertaling van 1951: 'Jezus dan, wederom bij Zichzelf verbolgen, ging naar het graf; dit nu was een spelonk en er lag een steen tegenaan. Jezus zeide: Neemt de steen weg!' Zie je dat? De boosheid van Jezus is niet gericht tegen de mensen, maar tegen de dóód. En Hij zegt: 'Neem die steen weg! Want Ik ga hem nú verslaan, deze vijand.' En dan klinkt het machtswoord van de Zoon van God, Hij die de Opstanding is en het Leven: 'Lazarus, kom naar buiten!' En de dode komt tot leven, en hij komt uit zijn graf...

Boosheid is vaak een onderdeel van de rouw. De vraag is alleen: op wie richt je dan je boosheid? Je kunt je boosheid richten op God. En dat is op een bepaalde manier begrijpelijk, want God kan alles. Had Hij het niet kunnen voorkomen? 'Heer, als U hier geweest was, zou mijn broer niet gestorven zijn.' En het klopt, je krijgt lang niet altijd antwoord op je vragen.

Maar hier, in Johannes 11, laat Jezus zien, dat Hij met je meerouwt. Dat God met je meerouwt. Juist in een tijd van diep verdriet heb je God zo nodig, en is het zo tragisch als jij door je boosheid een barrière opwerpt tussen Hem en jou.

Nee, de echte vijand is de dood. En het wonder is: de Zoon van God is gekomen om tegen die vijand in het strijdperk te treden. Hier, in Johannes 11, zien we al dat Jezus stérker is dan de dood. Hier zien we al dat de dood moet wijken voor Jezus, voor Hem die de Opstanding is en het Leven. Maar de echte strijd moet dan nog gestreden worden. Jezus zal de dood pas ten volle overwinnen door de dood in te gaan. Aan het kruis zal Hij het uitroepen: 'Het is volbracht!' dan is de strijd gestreden, dan is de dood verslagen. En op de derde dag zal Jezus opstaan in een nieuw leven.

Nee, het Evangelie is geen goedkoop middeltje tegen de rouw. God rouwt met ons mee en wij met Hem. Maar door het offer van Jezus mogen we het zeggen, net als die man met het witte paard: 'Al begrijp ik er niets van, ik weet dat God goed is, en dat Hij alles zal laten meewerken ten goede.'

Al blijven er duizend vragen, en al blijven de tranen stromen, vertrouw je toe aan de Opstanding en het Leven. Jouw tranen zijn kostbaar voor Hem.

Amen.

Gespreksvragen

De gespreksvragen hieronder zijn bedoeld om je een handvat te geven voor het onderlinge gesprek over rouw, hetzij na de dienst, in de kerk of thuis, hetzij in een bijeenkomst van je kring. Misschien kunnen de vragen je ook helpen bij je persoonlijke overdenking van dit thema.

1. Wat heb je verloren in dit leven en hoe rouw je daarover?
2. Wat betekent dit voor jou: 'God is goed, en zal alles laten meewerken ten goede'.
3. Jezus rouwt over Zijn vriend Lazarus, ook al weet Hij dat Hij Lazarus zal gaan opwekken. God de Vader rouwt over Zijn Zoon, ook al weet Hij dat Hij Jezus zal gaan opwekken. Wat zegt je dit over God en over Zijn karakter? En wat zegt het over de plaats van rouw in je leven? Helpt het jezelf?
4. Als je God niet begrijpt, staat dit dan je relatie met Hem in de weg? Waarom wel of niet?
5. Wat neem je mee van deze bezinning op verlies en rouw?

Reageren? Bel of mail: René van Loon, 010-4426280, renevanloon@samaritaan.org